

Lausunto Valtioneuvoston selonteosta kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda 2030:sta Kestävän kehityksen Suomi – pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja osallistavasti (VNS 1/2017 vp)

Yleistä

YK:n globaalien kestävän kehityksen ohjelman (2015) raamit ovat ilmeisesti vaikuttaneet siihen, että myös Agenda 2030 pitää sisällään lähes kaiken yhteiskuntapolitiikassa tavoittelemisen arvoisen. Laaja kirjo erilaisia pyrkimyksiä tekee Agenda 2030:sta vaikeasti hahmottuvan ja lopulta niin abstraktin, ettei se suuntaa istuvan hallituksen eikä tulevienkaan hallitusten toimintaa eikä sido niiden käsiä. Konkreettiseksi mainostetut toimenpide-esitykset jäävät yleisiksi pyrkimyksiksi vailla toivottua täsmällisyyttä.

Ohjelmaan on ympätty eri hallinnon aloilta esitettyjä pointteja, jotka eivät siihen mitenkään istu. Tyypillinen tällainen on kohta 1.7, jossa puhutaan liikennekaaresta. Jos ajatellaan kestävää kehitystä niin kuin sen tavallinen ihminen ymmärtää niin, eikä liikenteen osalta olisi tärkeää se, miten raideliikennettä kehitetään, ja siihen liittyen, kuinka paljon ja miten investoidaan infrastruktuuriin, miten joukkoliikennettä kehitetään sekä minkälaisia päästövaatimuksia esitetään autoilulle ja käytetylle polttoaineelle. Paperissa sen sijaan esitellään lähinnä markkinaehtoisuuden lisäämistä liikennepalveluissa.

Sen ymmärtää, kun ohjelman lopussa todetaan, että kestävän kehityksen edistäminen on pitkän aikavälin prosessi, joka edellyttää systemaattista seurantaa. Kuitenkin herää kysymys että, jos tämä ohjelman tavoitteiden edistäminen koskee myös seuraavia hallituksia niin, miten juuri istuva hallitus voi ohjelmaa edistää ja sitouttaa tulevia hallituksia siihen. Mielestäni ei ainakaan niin, että julistetaan jotain tehtäväksi vuonna 2025 kuten vaatimus kierrätyskelpoisen jätteen kaatopaikkakiellon voimasta tulosta. Onko istuva hallitus itse tehnyt asiassa jotain? Miksi kiellon pitäisi tulla voimaan vasta 2015, eikä esimerkiksi 2018? Mutta vielä huonompaa sitouttamista on se, että toimitaan selkeästi ohjelman kohtia vastaa. Näin on käynyt esimerkiksi kehitysavun ja ammattikorkeakoulujen kohdalla. Molempien määrärahoja on leikattu tuntuvasti.

Kestävä kehitys ja ympäristö

Ymmärrän, että tällaisen ohjelman ytimenä on ympäristövaatimusten huomioon ottaminen taloudellisessa toiminnassa. Konkreettisesti tämän edellyttää hiilidioksidipäästöjen tuntuva vähentämistä kansallisesti ja globaalisti. Niinpä tässä ohjelmassa pitäisi kertoa, kuinka paljon näistä päästöjä leikataan. Tämän lisäksi pitäisi tuoda esille, millä tavalla Suomi pyrkii jatkossa tuottamaan energiaa ja kuinka suuret metsän hakkuut sallimme ja millä ehdoilla (esim. sillä perusteella, miten jo kaadetun puun hiilidioksidia sitoutuu). Ohjelman epämääräiset käsitteet ja liikkuminen ”yleisten pyrkimysten ” tasolla tekee vaikeaksi saada vastauksia edellä esitettyihin kysymyksiin.

Tämän ohjelman keskeisin painopiste (painopiste 1) on otsikoitu ”hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi”. Termiä hiilineutraali ei avata lainkaan. Tarkoittaako se sitä, että hiilidioksidin päästöissä palattaisiin suurin

piirtein vuoden 1800 tasolle tai sitä, että ne vakiinnutetaan nykytasolle? Ilmeisesti tavoite on jossain tältä väliltä! Se on kuitenkin myönteistä, että ohjelmassa halutaan päästä kokonaan pois hiilen käytöstä. Mutta entä, mitä tarkoittaa tavoite uusiutuvan energian käytön lisäämisestä 50 prosenttiin. Mikä on uusiutuvaa ja mikä ei? Miten suhtaudutaan energian tuottamiseen turpeella ja toisaalta ydinvoimalla? Vaikeita mutta tärkeitä kysymyksiä selkeästi kartetaan. Ohjelmassa sanotaan myös, että puun käyttöä monipuolistetaan ja lisätään 15 miljoonalla kuutiometrillä vuodessa jne. Edistääkö tämä yksiselitteisesti kestävää kehitystä? Asia on juuri nyt kaiketi vaikea, koska EU parhaillaan päättää ilmasto- ja metsäpolitiikkansa suuntaviivoista, ja voi olla, että uusi laskenta on ainakin Suomen metsäteollisuuden kannalta epäsuotuisaa.

Lopuksi

Lopuksi sanon jo toistamiseen, että ohjelmaan on kerätty aivan liikaa erilaisia tavoitteita aina turvallisuuspolitiikasta alkaen. Kun ohjelmaa lukee, käy aika pian selväsi, että kirjoittamisprosessiin on osallistunut mitä erilaisimpia tahoja. Tämä ei ole hyvä paperin luettavuuden kannalta. Tekstissä on aivan liikaa kliseistä ajatusriihihöttöä.

Helsingissä maaliskuun 30. päivänä

Eero Lehto
tutkimuskoordinaattori